

ADATOK A TAJTI -TAJTHY CSALÁD (HAD) TÖRTÉNETÉHEZ.

Előzmények

Szüleim Kiskunfélegyházáról kerültek fel fiatal korukban Budapestre. Így a gyerekkoromban rendszeresen Félegyházán töltött nyári szünidők a Kiskunsághoz való kapcsolódást alakították ki bennem, bár, mintha a ködös távolban valamikor említés történt volna arról, hogy eleink a 18. század vége felé kerültek - ahogy akkor írták - (Jász)Apátiból Félegyházára.

Az eddigi feldolgozások során sok adatot sikerült összegyűjtenem a Tajti-Tajthy-ak történetéről. Egyértelműen megállapítható jász eredetünk. A nomád, az ellenségeiktől üzött, kergetett jászok hazát nyertek e tájon és azt becsülettel, szorgalommal szolgálták, művelték földjét a maguk és az ország hasznára. Időnként természetesen a múltban is előbukkan a jól ismert túlzott öntudatosság, önféjűség és nyakasság, annak minden következményével együtt.

A nyolcvanas években feleségem új munkahelyén egy kolléganőjéről kiderült, hogy másodunokatestvérem, akiről korábban fogalmam sem volt. Ez, és több, közöttük szinte mesébe illő eset is érlelte meg bennem a gondolatot, hogy elkezdtem a Tajti-Tajthy családnevet viselők, a nemzetség, illetőleg a Tajti - Tajthy had történetével foglalkozni.¹ Mivel korábban csak a közvetlen rokonságbelieket ismertem, első lépésben a budapesti telefonkönyvben szereplő Tajti-Tajthy-aknál érdeklődtem származásukról, a régi dolgok felől. Többnyire érdeklődést mutattak, és jelentős segítséget kaptam tőlük, de esetenként talán szándékosnak is mondható félrevezetésben is volt részem. Az elősegítette munkámat, hogy az Országos Levéltár és a Széchenyi Könyvtár közelében lakunk, és így nem okozott különösebb nehézséget az ott található anyagok megkeresése, feldolgozása.²

Családnevünkkel először Mátyás királyunk 1458 március 2.-án Budán kiadott oklevelében találkozhatunk, amelyben arról értesülhetünk, hogy a jászok Zsigmond királytól kapott kiváltságainak megerősítését kérő hattagú jász küldöttség egyik tagja volt Thaitho György Négyszállásról (Georgius Thaitho de Nighzallas).³ A családnév hasonló írásmódjával a 16. században is találkozhatunk, amint azt a későbbiekben be fogom mutatni.

Családnevünkről írásos emléket ezután csak egy évszázaddal később íródott szövegben találtam. A közbülső időszakból vagy nincsen emlék, vagy még nem sikerült megtalálnom. Az írásos emlékek megkereséséhez nagyapám 1916-ban készített családtörténeti összeállításából nyertem utalást. Nagyapám, aki Kiskunfélegyházán volt tanító, a régi családi emlékeket valószínűleg főleg családi hagyományokból állította össze, amely így hiányos, számos romantikus, iratokkal egyáltalán nem

---

¹ A jászoknál a családnál nagyobb, rokoni kapcsolatokon alapuló társintézmény a had.

² Külön köszönöm megértő feleségem támogatását.

³ Négyszállás Jászberény és Jászkóhalma között elterülő pusztaság Jászapátival egy magasságban. Az oklevél teljes latin szövegét ismerteti Gyárfás István: "A jász-kunok története." című munkájában, a III. kötet 637-638 oldalain. A Mátyás király által kiadott oklevél a múlt században még megvolt a jász-kun-kerületi levéltárban. A II. Világháború vérzivatarában, állítólag Öttevény térségében, a szállító vonatot is érő légitámadást követően az oklevélnek nyoma veszett, valószínűleg megsemmisült. A "taj" állítólag csikót jelentene a pusztai nomádok nyelvén.

igazolható, sőt meseszerűnek ítélni is tartalmaz, valamint sok benne az évszám-beli tévedés is. Az összeállításból azonban utalást kaptam arra, hogy a Tajti-Tajthy-ak a 17. században a hajdani Gömör megyében, egy Détér (Detér, Deter) nevű település környezetében tartózkodtak.⁴ Így feldolgoztam a gömöri dézsmajegyzékeket, valamint a Pentz-féle 1699 évi összeírást, amely arra utal, hogy Jászapátiba Détérről jöttek a Tajtiak (deteriensis=détéri).

A család középkori történetéből

A Gömör megyei dézsmajegyzékben, az 1566 évben bukkan fel először a Tajti családnév, mégpedig a Thaiti-nak írt (Tajti) településnél.⁵ Mátyás király oklevelében történő említés és a gömöri dézsmajegyzék közötti időszakból vagy nincsen írásos emlék, vagy pedig nem találtam meg.⁶

Az 1566. évet megelőzően, családnevünk a gömöri dézsmajegyzékekben nem szerepelt! Így éppen ezen időpontbani megjelenése családnevünknek egyértelműen összefügg azzal, hogy ekkortájt dúlja fel a török a Jászságot, és északra menekül a megmaradt lakosság. Nagyon megható érzés volt rátalálnom a több évszázaddal korábban élt elődeink, Thaiti Ambrus és Thaitj Istvan kézzel írott neveire. Az 1566. évi gömöri dézsmajegyzék THAITI (Tajti) nevű településre vonatkozó adatait a (1. ábrán) láthatjuk. Megfigyelhetjük, hogy a 1. ábrán Thaitj Istvan nevének a szóvégén j-nek írt i végződést, amire a későbbiekben még utalni fogok. Tajti István nevével későbbi időszakban már sem itt, sem más településnél nem találkoztam. Valószínűsíthető, hogy ő hozta volna Ambrussal együtt a Jászságból elmenekült Tajtiakat, a Tajti hadat-nemzetséget Gömörbe.⁷

A 2. ábrán az 1572 évi gömöri dézsmajegyzék Tajtira vonatkozó adatait mutatjuk be.⁸ A település nevét most Thaiti-nak írták, és csak Thaiti Ambrus adózott. Furcsa és szinte lehetetlen véletlennek tekinteni, hogy éppen itt a Tajti nevű településnél tűnik fel a Tajti családnév újra. Talán nem véletlen, hogy éppen ide menekültek a lakóhelyükről a török által elűzött Tajtiak. Mivel más, autentikus magyarázat nem áll rendelkezésre, el kell fogadni Ila Bálint monográfiájában a Tajti nevű településről írottakat, ahol az szerepel, hogy a település neve már jóval korábban keletkezett és máshonnan, egy Tot nevű emberről nyerte nevét. Ila Bálint szerint Tótülésből lett a Tóti, majd Tajti az évszázadok folyamán.

Nem tudom igazolni, de esetleg felvethető annak lehetősége is, hogy talán a jászok XIII. sz.-i betelepüléskor először itt települt meg és valameddig e térségben tartózkodott a jász Tajti nemzetség. Majd később húzódtak le Négyszállás térségébe, ahol a nomád pásztorok sokkal kiterjedtebb, szabadabb, gazdagabb földet, kedvezőbb legeltetési lehetőséget találtak állataik számára. A terület Tajti elnevezése viszont megmaradt és az ott maradtak tovább használták. Emlékezete viszont tovább

⁴ Détér a jelenlegi szlovák-magyar határ magyar oldalán lévő Ceredtől mintegy tíz km-re észak-keletre, Cered viszont Salgótarjántól keletre mintegy tizenöt km-re található.

⁵ Országos Levéltár Regesta Decimarum, 9656. sz. mikrofilm 9/643 sz. folió

⁶ A Jászság egy része Szolnok eleste (1552) után, 1558-ban török uralom alá került, majd az 1566 évi Szigetvárt is bevevő török hadjáratban a sereggel jövő tatár csapatok feldúlják és ezt követően hosszú időre uralma alá hajtja a török. Ekkor a megmaradt lakosság a Felvidékre menekült, főleg a Palócföldre. Szabó László 1982-ben megjelent Jászság című könyvében megemlíti, hogy a jászoknál a családnál nagyobb, rokoni kapcsolatokon alapuló társintézmény a had, amelynek intézménye elevenen él még ma is azon palóc területeken, ahol menekülésük közben a jászok megfordultak. Egyes szerzők pl. Tatai Molnár Ilona is megemlíti, hogy a palóc elnevezés az orosz polowtz-polovec-ből származik, és a kunokra utalna.

⁷ Sajnos a dézsmajegyzékből sem a rokoni kapcsolatokat, sem az egyes családokhoz tartozók számát nem lehet megállapítani.

élhetett az innét elszármazott utódokban. Később azután ide, az elbeszélésekből, családi hagyományokból ismert, emlékezetükben még elevenen élő területre menekültek vissza a török elől. A Tajti település nevének írása a 16. században igen nagy változatosságban, sokféleképpen fordul elő, olyan változatban is, mint Thayto, ahogy a családnév a Mátyás oklevélben szerepel.

A gömori dézsmajegyzékben 1566-1576 között Thayti-ban és Seregi-ben Thayti Ambrus és Thayti Antal nevek szerepelnek, de előfordul a név Taiti változata is. 1575-ben Serke-ben *Thayto Miklós név jelenik meg, ezzel kapcsolatban visszautalnék a családnévünk Mátyás király oklevelében szereplő írásmódjára!* 1580-ban Szeregy-ben Blasius (Balázs) Tajtj, 1581-ben pedig Paulo Tajthy adózott.

1. - 2. ábra

Itt említem meg egy további megfigyelésemet. Amint az a 1. ábrán is látható Thaitjh Istvan nevénel, ebben az időszakban a szóvégi i-t általában j-nek írták vagyis a Tajti-t Tajtj-nak, a Dobai-t pedig Dobaj-nak. Ha a név latin szövegek környezetben pl. az egyházi anyakönyvekben, birtokos esetben szerepel pl. Tajti Pál Istvánnak keresztelt fia, vagyis latinul Stefanus, filius Pauli Tajtj (mai írásmódban Tajti), mivel a második, a szóvégi i-t az ezen korbéli szokások szerint j-nek írták. Írott szövegben az i és mellette a j, vagyis az ij, ij -nak látszik és így valószínűsíthető, hogy az egyes családnevek végén az y pl. Verebely ekkor alakulhatott ki, amit ezen időszakban, és a későbbiekben is, a Tajtiak nevében is rendszeresen megfigyelhetünk.⁹ Majd a későbbi gyakorlatban a két pont elmaradt, és maradt a családnév végi y.

Annak, hogy a családnévünk igen sok változatban, a legkülönbözőbb alakban került leírásra, nyilvánvalóan az az oka, hogy ebben az időben még nem létezett egységes helyesírás. A területet nem ismerő, esetleg idegen anyanyelvű dézsmaszedők a hallottak után, egyéni elgondolásuknak megfelelően írták le a neveket egyszer magyaros, de sokkal gyakoribban latinos írásmódban, hiszen a dézsmajegyzékeket is döntő többségükben latin nyelven írták. Így, pl. 1582-ben az előzőekben már említett Paulo Tajthy Thayti Pál néven szerepel magyaros írásmódban. 1589-től Deiter ill. Deýter (Détér) és az igen sokféleképpen írt Tajti nevű településeken található a Tajtiak még pedig a név a legkülönböző féléképpen írt változatokban fordul elő u.m. Tajtj, Thayti, Thaiti, Taýtj, Taithy, Tayth, Tayti, Taýtty, Taithj, Taiti, Taýti, Tajti, Taity, Tajty, Taýthi, Taýthy, Taytj, Taýthy, Taithj. Az 1589 éveket követően Détéren és Tajtin kívül más helységben a Tajtiak nevével nem találkoztam. A befizetett dézsma alapján valószínűsíthető, hogy viszonylag tehető emberek lehettek, és hogy tekintélyük is volt következtethető abból, hogy Taýti-ban Thomas Tajti bíró volt.¹⁰ Az 1638-at követő években a gömori dézsmajegyzék hiányos. Különben is 1641-től Ceredet, Óbástot és Hidegkútot Gömörből Nógrád megyéhez csatolták, így a gömori dézsmajegyzékben a Ceredre vonatkozó adatok már különben sem szereplnének.

---

⁸ OL. 9657. sz. mikrofilm

⁹ Verebely László a Műegyetem Villamos Művek Tanszékének professzora az ötvenes évek végéig, szintén így írta a nevével!

¹⁰ OL. 9659 sz. mikrofilm

A dézsmajegyzékben csak a nevek és a beszedett adók nagysága szerepelnek, így belőlük sajnos a rokon kapcsolatokat megállapítani nem lehet. A rokon kapcsolatokra utaló ezen időszakból származó írásos emlékeket eddig még nem sikerült felderítenem. Erre esetleg a felvidéki anyakönyvek feldolgozása nyújthatna segítséget. Détér plébániája Gesztete lehetett. A térség a Lorántffyak birtoka volt.

A gömői dézsmajegyzékeken túlmenően feldolgoztam az Országos Levéltárban mikrofilmen meglévő Gömör vármegyei közgyűlési jegyzőkönyveket is. Az 1638 utáni Gömör vármegyei közgyűlési jegyzőkönyvekből megállapítható, hogy a Détéren lakó *jobbágy Tajti Balázs magát, családját és atyafiait 300 aranyért a jobbágyság alól felszabadította.*¹¹ Ez igen tekintélyes összeg ebben az időben, hogy honnét származik, eddig még nem derül ki. Sikeresen gazdálkodott, vagy pedig az ezen időben jellemző módon, a katonáskodás során szerezte, vagyis a töröktől zsákmányolta volna? Valószínűsíthető hogy katonai érdemei lehettek, ugyanis 1649 május 10-én Pozsonyban III. Ferdinándtól nemességet, oklevelet és címet is kap, amelyet Gömör vármegye ispán választó székében, Rozsnyóbányán hirdettek ki 1649 augusztus 10-én.¹²

Az oklevél szövegének, a Gömör vármegyei közgyűlési jegyzőkönyveknek¹³ áttanulmányozása, valamint a későbbi időszakból származó Heves megyei nemesség vizsgálati jegyzőkönyvek alapján rekonstruálható, hogy a nemességet

Tajty Balázs, felesége Zsófia, gyermekeik András, Ambrus, Orsolya;

Balázs testvére Albert, felesége Ilona, gyermekeik Ádám, Wolfgang (Farkas), Anna,

Balázs testvére Péter, felesége Erzsébet, gyermekeik György, Demeter, Erzsébet, illetőleg

Balázs további testvére Mihály, felesége Erzsébet, gyermekei Anna, Katalin,

*valamint az egész rokonságuk kapta.*¹⁴

Az oklevélben a nemesség elnyerésének indokaként a királynak tett szolgálat szerepel. Hogy ez mi lehetett nem sikerült kiderítenem. Szintén a megyei közgyűlési jegyzőkönyvek alapján valószínűsíthető továbbá, hogy Balázs 1662-ben 40 év körüli, így koránál fogva semmi esetre sem lehet azonos a dézsmajegyzékben 1581 körül szereplő és az előzőekben már említett Balázssal (Blasius). Esetleg annak gyermeke volna? Ezen időben, 1662 körül, Balázs fia András 22 éves, *testvére Albert 28, és Mihály* pedig 30 éves, akik ebben időben még Détéren éltek.

Az 1682-83 években a Rima-Balog völgyet, ahol Détér is van, a török felégeti, a földek vetetlenek, éhínség van. Később a területet a kurucok, majd pedig a labancok is sarcolják, az érintett lakosságból, aki csak teheti, elmenekül. A távozásukat az is elősegítette, hogy a török Egerből való

¹¹ OL. C1372 sz. film tekercsen, 1656 jan 11. -ikei Pelsőcön tartott közgyűlés jkv.-e. Amikor is a földesúri család pereskedik, hogy a Tajti Balázs által fizetett 300 arany nem került közöttük szétosztásra.

¹² Az nemesi oklevelet az eddig 350 éven át gondosan megőrző Tajthy családtól 1994 végén, több régi irattal együtt további megőrzésre megkaptam.

¹³ OL. C1372 sz. filmtekercs

¹⁴ OL Investigatio nobilium 3367 sz. ill. B1100 sz. filmtekercsek

kiűzetése után, a kassai országgyűlés erőteljes nyomást gyakorolt a visszatelepülés érdekében. Így 1687-től *Nógrádból és Gömörből jelentős a betelepülés, visszatelepülés történt a Jászságba, és a Pentz-féle 1699 évi felmérés szerint már (Jász)Apátiban található Andreas Tayti (Balázs fia) és Wolfgangus Taiti (Balázs testvérének Albertnek a fia) családjukkal együtt, akik mindketten déteri eredetűek (deteriensis).*

Valószínűsíthető, hogy nem véletlenül telepedtek ezen térségbe vissza, hiszen a családi hagyományokból ismerniük kellett hogy ezen területről űzte el őket a török, és előlük menekültek fel a gömői palóc tájakra.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéről készült monográfia megállapítja, hogy ezen 1699. évi, Pentz-féle összeírásban már csak három eredeti jász név szerepel, a Misey, a Moczár és a Tajthy nemzetségé.¹⁵ Több más szerző szintén megemlíti, hogy a mai napig csak ezen három eredeti jász nemzetség neve maradt fent a régi korokból. Fodor szintén úgy említi, hogy csak néhány jász nemzetség maradt fent a 17. századig, ú.m. a Misey nemzetség, amelyet először 1484-ben említenek, a Moczár, amelyet először 1422-ben említenek, és az 1458-ban Thaito néven feljegyzett Tajthy-Tajti nemzetség.¹⁶ Ezek azok az eredeti jász nemzetségek, amelyek a török hódoltság utáni időkig fennmaradtak.

A Tajthy-Tajti nemzetség egyik ága tehát bizonyíthatóan visszatért a Jászságba, mégpedig azon térségbe, ahonnan a török elűzte őket. Azt, hogy a többiek miért nem tértek ide vissza, nem sikerült kiderítenem, valamint arra sem találtam utalást, hogy ez az elköltözés hogyan zajlott le. Nagy Iván szerint ezen Jászságba visszatért ágon felül, egy másik ág Nógrád megyében található.¹⁷ Valószínűsíthető, hogy a Nógrádban maradó ágnak a Cereden és a Tajtiban maradt Tajtiakat ítélte. Ezt állítja a Siebmacher is.¹⁸ Utalás történik Forgornál arra is, hogy a Jászságba visszatelepültek a Nógrádban maradókkal a rokoni kapcsolatot továbbra is fenntartották, és állataikat még sokáig a nógrádi térségbe hajtották fel makkoltatni földjeikre, amelyeket viszont az itt maradott rokonaik használtak.¹⁹

A hazához való hűséges ragaszkodás példájaként említésre méltó az is, hogy miután a Habsburg-házból való I. Lipót 1702 március 22-én a jász-kun kerületeket törvénytelenül, az Országgyűlés megkérdezése és jóváhagyása nélkül a spanyol örökösödési háború költségeinek részbeni fedezését szolgáló 500000 F.-ért a német lovagrendnek elzálogosította, a jász-kunok 1745 november 25-én megváltásukat magukra vállalták, és ennek mintegy a felét a jászok - köztük számos Tajti-Tajthy, Jászapátiban például 7 család- adták össze. Az ekkor Jászapátiban élő Tajti-Tajthy-ak által fizetett pénzösszeg összességében 1300 Ft.-ot tett ki, amely mintegy 1300 katasztrális hold megvételének felelt meg. A 4. és 5. ábrákon Tajti András jászapáti redemptus birtokomban lévő eredeti befizetésének igazolásai láthatók. Az egyik nyomtatott latin szövegű, míg a másik kézzel írott, magyar szövegű megváltási bizonylat.

4-5. ábra

---

¹⁵ Scheftsik 1935.

¹⁶ Fodor 1942.

¹⁷ Nagy Iván 1865.

¹⁸ Siebmacher 1893. 651. o.

¹⁹ Forgon 1909. 305-306. o.

Azt, hogy a gömöri térséggel szomszédos palócföldi Cereden jelenleg is nagy számban élő Tajtiak mikor települtek ide, nem sikerült kiderítenem. Amíg a gömöri dézsmajegyzékek rendelkezésre állnak a 16.-17. században, Cereden nem voltak találhatóak Tajti-Tajthy-ak, ha csak a Szeregy-nek írt település nem Cerednek felel meg, de ez esetben is csak egyszer került ott a név említésre. A Cereden élő Tajtiakra vonatkozó adatokat csak az 1715, és az 1720. évi Nógrád megyei összeírásban találtam, amikor is Cereden 1715-ben Tajti Istvánt, Jánost, Györgyöt és Mihályt, 1720-ban pedig Istvánt, Jánost, Györgyöt és Mátyást írták össze. Mihály és Mátyás a névek latin megfelelőiknek összecserélésével esetleg valószínűsíthető. A Ceredre vonatkozó egyházi anyakönyvek csak 1769-től, a saját plébánia megalakulásától állnak rendelkezésre. Így az ezt megelőző időszak adatait, kapcsolatait nem sikerült felderítenem.²⁰

Szintén nem tudtam kideríteni, hogy a nemzetség, a nagycsalád mely ága költözött Egerbe, ugyanis Tajti Ferenc 1713-ben, illetőleg Tajti János 1724-ben itt lakott. Ehhez hasonlóan azt sem sikerült még tisztáznom, hogy honnét települtek a Tajtiak Kiskundorozsmára.

Az Országos Levéltárban megtalálható keresztelési, házasságkötési és a halálozási anyakönyveit is feldolgoztam. Így megvannak az adataim a Kocséron, Balassagyarmaton, Kiszárdán, 1699-től Jászapátin, 1769-től Czereden, 1749-től Kiskundorozsmán, 1779-től pedig Kiskunfélegyházán élt Tajti-Tajthyakra vonatkozóan az állami anyakönyvezés 1895. évi bevezetéséig. Ennek alapján ezen településekre a családfákat is megrajzoltam, amely több tíz méter terjedelmű.

A feldolgozott anyakönyvek alapján megállapítható, hogy családonként nagyszámú gyerek született, azonban ezek nagyobb része nem érte meg a felnőttkort, valamint az is, hogy a fő foglalkozásuk a föld művelése volt, főleg abból éltek, mely jellemzője volt a kornak.

Újkori vonatkozások

A családfák alapján sikerült megállapítanom, hogy a mi águnk Tajti Balázs testvérehez, Alberthez kapcsolódik Farkas (Wolfgang) nevű fián keresztül, aki Jászapátiban halt meg az 1700-as évek elején. Sikerült azt is megállapítanom az anyakönyvek alapján, hogy Jászapátiból Félegyházára három testvér költözött, a tíz évvel idősebb fiútestvér vitte magával öccsét és húgát édesanyjuk halála után, amikor apjuk újra nősült. A fiatalabb fiútestvér ágáról származott tovább a mi közvetlen családunk. Félegyházára költözött továbbá egy másik Tajti család is, akiknek eredetét és rokonsági kapcsolatait azonban még nem sikerült tisztáznom. Ő már felnőttkorban, házasan költözött Félegyházára, és hogy hol született, hol házasodott, nem sikerült kiderítenem. Nagyapám előzőekben már említett, 1916-ban készített összeállítása csak feltételezi például az említett három testvér közvetlen rokoni kapcsolatát, de azt pontosan nem tudta.

Nagyapám József Kiskunfélegyházán, féltestvérük János Kiskunmajsán volt tanító, testvérük Ferenc Jászkarajenőn volt jegyző, míg Sándorról semmi információm nincs. Édesapám 1916-ban

²⁰ Ezt megelőző időben Cered az Egyházasközpont-i plébániához tartozott. Az itteni plébánia, valamint a Détéri plébániája, Gesztete régi anyakönyveit nem sikerült felderítenem. Így semmi információm nincs arra vonatkozóan sem, hogy egyáltalán léteznek-e. Állítólag a szlovákiai plébániák régebbi anyakönyveit begyűjtötték, és valahol központosítva őrzik, így azok feldolgozási célokra nem hozzáférhetők. Erről azonban nem győződtem meg, szóbeszéd alapján értesültem róla. Mindenesetre további adatokat

Kolozsvárott jogot végzett, 1917-ben kötött házasságot édesanyámmal Szarvas Annával. Édesapám a postánál dolgozott, postafőigazgatóként, a postavezérigazgatóság jogi osztályának vezetőjeként ment nyugdíjba. Húga, Margit tanítónő volt Kiskunmajsán. Öccsei közül Zoltán pénzügyőr, majd csendőr alhadnagy volt, Jenő lakatosmester és Kiskunfélegyházán a város gépésze, Tibor Jászládányban tanító, majd Cegléden testnevelő tanár volt.

Jászapátiból a Tajthyak-Tajtiak közül a későbbiek során több kitelepedés is volt, pl. az előbbieken már említett Félegyházán túlmenően, Kunszentandrásra, Kunszentmártonba, Kocsérra (majd Kocsérról Komáromba), Soltvadkertre..., ill. Félegyházáról Jászkarajenőre, Bugacra, Debrecenbe, Budapestre, Kisvárdára, Balassagyarmatra stb..de a 19. században Jászapátiból a Bácskába is volt kitelepedés (Temerin, Óbecse, Újbecse).²¹ A jellegzetes főbb kitelepedéseket vázlatosan az 3. sz. ábrán láthatjuk.

3. ábra

A családnév írására, kialakulására visszatérve, a ceredi anyakönyvekben kizárólag a Tajti családnév szerepel. Jászapátiban és Félegyházán, valamint a dorozsmai anyakönyvekben a legkülönbözőbb változatokban fordulnak elő a családnévek, még az egy családon belül is. Az 1890-ben született édesapámnál pl. Tajthy, a néhány évvel később született öccsénél pedig a Tajti családnév szerepel a keresztelési anyakönyvben. Még ekkor sem volt egységes névírési szabályzat, a keresztelő plébános másként írta a családnévet, mint pl. a káplán.

Az anyakönyvi adatok feldolgozása során számos családi tragédiára is fény derült. Egy-egy vörheny-, diftéria-, kanyarójárvány még a múlt században is megtizedelte a gyermekeket, de a felnőtt lakosságot is, így pl. Félegyházán a múlt század hatvanas éveiben egy Tajti családban két hét alatt diftériában mind a hat gyerekük meghalt, de hasonlóan pusztított a pestis, a kolera és a tífusz a felnőtt lakosság körében is. Igen sok gyerek nem érte meg a felnőttkort.

1813-1820 évek között például Jászapátiban Tajti István és társai összetűzésbe kerültek adófizetés miatt az előljárással, amely eredményeként végül is több száz ember részvételével olyan ribilliót okoztak, hogy megfélemezésükre Egerből egy század Eszterházy gyalogságot, Jászberényből pedig egy század nehézlovasságot kellett kivezényelni. A több mint ezer forintnyi kár költségét, melyben a Kocséron letaposott mintegy hatvan hold kölesvetés kára is bentfoglaltatott, rajtuk hajtották be, ami nyilvánvalóan sokak teljes elszegényedéséhez is vezetett. Ezenfelül a résztvevőket nyilvánosan megvesszőzték, több évre börtönbe zárták, és nemességüktől is megfosztották.

A Jászapátiba visszatért Tajti-Tajthyak, legalább is részben, tehetősek voltak. A későbbiekben azonban a vagyon a sok gyerek között osztódott, és egy-egy családra mind kevesebb jutott. A korban jellegzetes foglalkozási ágakat, a földművelést, az állattenyésztést, az állattartást és a legkülönbözőbb ipart folytatták, általában sikeresen. Számosan választották a papi hivatást is, lettek szerzetesek pl. ferencesek, illetőleg világi papok, pl. a Kiskundorozsmáról származó Tajti Ferenc Félegyházán káplán

---

információkat ezen időszakra csak felvidéki forrásokból lehetne megszerezni. Arról sincs információ, hogy milyen iratok találhatóak a felvidéki levéltárakban, amelyek itthon nem lelhetők fel.

²¹ A közelmúltban a délszláv háborús eseményekkel kapcsolatban a magyar televízió interjút készített a magyar menekültekkel, akik között Tajti Sándor is szerepelt, továbbá egy magyar községben aláírásgyűjtés folyt a polgárháború ellen és az aláírók között is szerepelt a Tajti családnév.

majd pedig kanonokként halt meg Vácott. A 19. században mind többen szereztek felsőfokú végzettséget, elsősorban jogi végzettséget. Többen választották a katonai pályát. A Félegyházáról származó Tajti Timót a szabadságharcban honvéd tisztként harcolt, majd a kiegyezést követően rangját visszakapva Kisvárdán lett csendbiztos (csendőr) a 19. század végefelé. Hasonlóképpen honvéd tisztként vett részt a szabadságharcban a Félegyházáról származó Tajti László és a Balassagyarmaton lakatos, vasöntő műhellyel rendelkező, szintén Félegyházáról elszármazó Tajti Imre is. Számosan vettek részt Jászapátiból honvédként is a szabadságharcban. Célszerű lenne talán egyszer a szabadságharcban résztvevők, illetőleg a két világháborúban elesettek neveit is összeállítani.

Irodalmi források utalnak egy Biharba költözött huszártisztra, de még sajnos nem sikerült azonosítani. Sikerült nyomokat találni arra, hogy Tajti-Tajthyak költöztek Erdélybe is, de hogy honnét és kik, azt viszont nem sikerült megtalálnom, sőt azt sem, hogy ott maradtak-e, vagy pedig visszatelepültek.

Úgy érzem, sok érdekes kérdésre sikerült választ kapnom. Azonban még sokkal több vár megválaszolásra. Sajnos mind több részlet megy veszendőbe, mivel nem rögzítik őket valamilyen módon. Ezen kis összeállítással is szeretnék kedvet csinálni, ötletet adni ezen munka folytatásához.²²

---

²² A feldolgozott több kilónyi adatot, anyagokat valahol, esetleg a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei levéltárban, vagy pedig a területileg illetékes múzeumban szándékozom elhelyezni, hogy ha valaki a későbbiek során kedvet kap, folytathassa a kutatást, ne kelljen előlről kezdenie, mint nekem. Megszólalnak ugyanis a régi iratok, fóliánsok azoknak, akik feldolgozzák őket, és megértik a szavukat.

Felhasznált források és irodalom:

- Adatok Szolnok megye történetéből. Szolnok megyei levéltár. Szolnok. 1980.
- Antal Domokosné: Kocsér története. 1977.
- Balassagyarmat története 896-1962. Balassagyarmat. 1977.
- Ladislaus Barthelomaides: Incliti Superioris Hungariae Comitatus Gömoriensis Notitia. Leutschoviae.1806.
- Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai. Heves. Nógrád. Bihar.Gömör-Kishont. ifj. Dósa József- Szabó Elek: Kunszentmárton története. 1933-1934.
- Fodor Ferenc: A Jászság életrajza. Budapest. 1942.
- Fodor Ferenc: A jászság demográfiája a 17. században. Bp. 1934. MTA.
- Forgon Mihály: Gömör-Kishont vármegye nemes családai. Kolozsvárt. 1909.
- Gombócz Zoltán: Árpádkori török személyneveink. 1915.
- Gyárfás István: A Jász-kunok története.I-IV. Szolnok.1883.
- Györfly István: A jászkunság nemessége. Genealogiai füzetek. 1907. jun. p.55.
- Györi Jenő: Dorozsma régi életéről. Kiskundorozsma. 1937.
- Helyismereti olvasókönyv. "En falum" - Jászapáti - történetéhez. Jászapáti. 1980.
- Ila Bálint: Gömör megye. Akadémiai kiadó. 1969.
- Illésy-Pettko: Királyi Könyvek. 1527-1867. Bp.1895.
- Illésy János: Az 1754-55 évi országos nemesi összeírás. Bp. 1902.
- Kele József: a Jász-kunság megváltása. Bp.1904.
- Kelemen Kajetán: A jász-kun redemptio története. Szeged 1877.
- Kempelen Béla: Magyar nemes családok. Bp. 1931.
- Kiss József: A Jászkun kerület parasztsága a Német Lovagrend földesúri hatósága idején. 1702-1731. Akadémiai Kiadó. Bp. 1979.
- Kunszabó Ferenc: Jászföld. Bp. 1980.
- Nagy Iván: Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal Pest.1865. Nógrád megye története.
- Orosz Ernő:Heves és a volt Külső-Szolnok egyesült vármegyék nemes családjai.Eger. 1906
- Országos Levéltár: Regesta decimarum Gömoriensis. 9655.- 9676. sz. mikrofilm tekercsek.
Conscriptiones portarum. 1634-1635. sz. mikrofilm tekercsek.
Gömör vm. kzgy. jegyzőkönyvek. C 1371, C 1372 sz. mikrofilm tekercsek.
Generális Committatum Heves Exterior Szolnok. 3367. mikrofilm tekercs.
Gömöriensis Conscriptio 1715. 3119.sz. mikrofilm tekercs.
Gömöriensis Conscriptio 1720. 3132.sz. mikrofilm tekercs.
Heves és Külső Szolnok 1715 évi összeírás. 3120. sz. mikrofilm tekercs.
Heves és Külső Szolnok 1720 évi összeírás. 3133. sz. mikrofilm tekercs.
Nógrád megyei 1715 évi összeírás. 3124. sz. mikrofilm tekercs.
Nógrád megyei 1720 évi összeírás. 3137. sz. mikrofilm tekercs.
Acta Nobilium Comitatus Hevesiensis Catalogus et Investigationes. Acta Generalia Documenta. B 1100. sz. mikrofilm tekercs.
- Pentz felmérés:Conscriptio Jaszigum et tam Majorum, quam Minorum Cumanorum.1699.
- Scheftsik György: Jász-nagykun Szolnok vármegye multja és jelene. Pécs.1935.
- Siebmacher's Wappenbuch. Nürnberg.1893. Géza von Csergheő:Der Adel von Ungar.
- Soós Adorján: A kunok és Jászok története. A kunok betelepítésétől a mohácsi vészig. 1944. Pápa.
- Soós Adorján: Magyar nemesek a Jászkunság területén. Pápa.1935.
- Szabó László: Jászság. Gondolat. 1982.
- Szerelemhegyi Tivadar: Kis-kunfélegyháza város monografiája. Nagykörös.1882.
- Szolnok város és Jász-Nagykun-Szolnok vmegye címtára. 1933-1935.
- Sztríha Kálmán: Kiskundorozsma története. Kiskundorozsma. 1937.
- Tatai Molnár Ilona : A jászok és a kunok története. Szeged. 1937.
- Tálas István: Kiskunság. Bp. 1977.
- Vándorfy János: Jász-Apáti város egyházának multja és jelene. Eger. 1895.